Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
J. RICHARD DE LA TOUR
fremsat den 1. oktober 2020 [1]

Sag C-501/19

UCMR – ADA Asociația pentru Drepturi de Autor a Compozitorilor
mod
Pro Management Insolv IPURL, som kurator for Asociația Culturală »Suflet de Român«

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Înalta Curte de Casație și Justiție (kassationsdomstol, Rumænien))

»Præjudiciel forelæggelse – skatter og afgifter – merværdiafgift (moms) – direktiv 2006/112/EF – afgiftspligtige transaktioner – vederlag for spredning til almenheden af musikværker – betaling af en ikkeeksklusiv licens gennem brugerne af værkerne – organisation til kollektiv forvaltning af ophavsrettigheder, der opkræver disse vederlag på vegne af indehaverne af disse rettigheder«

I. Indledning

1. Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 24, stk. 1, artikel 25, litra a), og artikel 28 i Rådets direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 om det fælles merværdiafgiftssystem [2].

2. Anmodningen er blevet indgivet inden for rammerne af en tvist mellem Uniunea Compozitorilor și Muzicologilor din România – Asociația pentru Drepturi de Autor (forbund for komponister og musikologer i Rumænien – forening for ophavsrettigheder, herefter »UCMR – ADA«) og Asociația Culturală »Suflet de Român« (den kulturelle forening »Rumæniens sjæl«, herefter »den kulturelle forening«), som for tiden er under konkursbehandling, vedrørende betalingen af en del af det vederlag med tillæg af merværdiafgift (moms), som sidstnævnte skylder UCMR – ADA for overføring til almenheden, navnlig offentlig fremførelse, af musikværker under en forestilling.

3. Domstolen gives således lejlighed til at præcisere, hvilke forpligtelser der, henset til momsdirektivet, gælder for indehavere af ophavsrettigheder til musikværker og for kollektive forvaltningsorganisationer, når disse på vegne af nævnte indehavere opkræver skyldige vederlag som modydelse for udstedelse af ikkeeksklusive licenser til anvendelse af de pågældende værker, og når indehaverne betaler organisationerne provision for den kollektive forvaltning af deres vederlag.

1 – Originalsprog: fransk.

2 – EUT 2006, L 347, s. 1 (herefter »momsdirektivet«).

4. På grundlag af undersøgelsen af de transaktioner, der foretages således med denne mellemkomst af en kollektiv forvaltningsorganisation, som ikke selv er indehaver af eller overdrager ophavsrettighederne, og som ikke er modtager af de opkrævede vederlag – hvilket i praksis er udbredt – vil jeg foreslå Domstolen at fastslå, at indehavere af ophavsrettigheder foretager en levering af ydelser som omhandlet i momsdirektivet, og at præcisere, hvilke konsekvenser der skal drages heraf for hver af de afgiftspligtige personer, alt efter, om den kollektive forvaltningsorganisation handler i eget navn eller i rettighedshavernes navn.

II. Retsforskrifter

A. Momsdirektivet

5. Momsdirektivets artikel 2, stk. 1, litra c), bestemmer:

»Følgende transaktioner er momspligtige:

[…]

c) levering af ydelser, som mod vederlag foretages på en medlemsstats område af en afgiftspligtig person, der handler i denne egenskab.«

6. Dette direktivs artikel 24, stk. 1, har følgende ordlyd:

»Ved »levering af ydelser« forstås enhver transaktion, der ikke er en levering af varer.«

7. Nævnte direktivs artikel 25, litra a), er affattet således:

»En levering af ydelser kan bl.a. bestå i en af følgende transaktioner:

a) overdragelse af et immaterielt gode, uanset om fordringen på godet er skriftlig eller ikke.«

8. I momsdirektivets artikel 28 fastsættes:

»Når en afgiftspligtig person, som handler i eget navn, men for tredjemands regning, optræder som formidler i forbindelse med en ydelse, anses han for selv at have modtaget og leveret den pågældende ydelse.«

B. Rumænsk ret

1. Lov om skatter og afgifter

9. Artikel 126, stk. 1, litra a), i legea nr. 571/2003 privind Codul fiscal (lov nr. 571/2003 om skatter og afgifter)[3] af 22. december 2003, i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, bestemmer:

»I momsmæssig forstand er transaktioner, der opfylder følgende kumulative betingelser, afgiftspligtige i Rumænien:

a) transaktioner, der som omhandlet i artikel 128-130 udgør eller kan sidestilles med en levering af varer eller en levering af ydelser, som er omfattet af moms, og som foretages mod vederlag.«

10. Artikel 129 i lov om skatter og afgifter, som har overskriften »Levering af ydelser«, fastsætter:

»1. Ved levering af ydelser forstås enhver transaktion, der ikke er en levering af varer som defineret i artikel 128.

2. Når en afgiftspligtig person, som handler i eget navn, men for tredjemands regning, optræder som formidler i forbindelse med en ydelse, anses han for selv at have modtaget og leveret den pågældende ydelse.

3. Levering af ydelser omfatter følgende transaktioner:

[…]

b) overdragelse af et immaterielt gode, uanset om fordringen på godet er skriftlig eller ikke, herunder: overførsel og/eller overdragelse af ophavsrettigheder, patenter, licenser, varemærker og lignende rettigheder

[…]

e) formidlingsydelser, der leveres af personer, som handler i andres navn og for andres regning, når disse personer medvirker i forbindelse med levering af varer eller levering af ydelser.

[…]«

2. Lov om ophavsret

11. Artikel 13, litra f), i legea nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe (lov nr. 8/1996 om ophavsret og beslægtede rettigheder)[4] af 14. marts 1996, i den affattelse, der finder anvendelse på tvisten i hovedsagen, bestemmer:

»Anvendelsen af et værk tillægger ophavsmanden særskilte økonomiske rettigheder og enerettigheder, der giver vedkommende mulighed for at tillade eller forbyde:

[…]

3 – M. Of., del 1, nr. 927 af 23.12.2003 (herefter »lov om skatter og afgifter«).

4 – M. Of., del I, nr. 60 af 26.3.1996 (herefter »lov om ophavsret«).

f) direkte eller indirekte overføring af værket til almenheden på en hvilken som helst måde, herunder tilrådighedsstillelse af værket for almenheden på en sådan måde, at denne får adgang til det på et individuelt valgt sted og tidspunkt.«

12. Denne lovs afsnit III har overskriften »Forvaltning og forsvar af ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder«. Kapitel I heri vedrørende »[f]orvaltning af ophavsmandens økonomiske rettigheder og beslægtede rettigheder« omfatter tre afdelinger. Artikel 123-123[4] er indeholdt i afdeling I med overskriften »Almindelige bestemmelser«.

13. Nævnte lovs artikel 123, stk. 1 og 3, fastsætter:

»1. Indehaverne af ophavsretten og de beslægtede rettigheder kan udøve de rettigheder, som de indrømmes i medfør af denne lov, personligt eller på grundlag af fuldmagt gennem kollektive forvaltningsorganisationer på de betingelser, der er fastsat i denne lov.

[…]

3. Indehaverne af ophavsretten eller af de beslægtede rettigheder kan ikke overdrage de ved nærværende lov anerkendte økonomiske rettigheder til kollektive forvaltningsorganisationer.«

14. Artikel 123[1] i lov om ophavsret er affattet således:

»1. Den kollektive forvaltning er obligatorisk for udøvelsen af følgende rettigheder:

[…]

e) retten til overføring af musikalske værker til almenheden […]

[…]

2. Med hensyn til de af stk. 1 omfattede kategorier af rettigheder repræsenterer kollektive forvaltningsorganisationer også de indehavere af rettigheder, som ikke har givet organisationerne fuldmagt til forvaltningen af deres rettigheder.«

15. Denne lovs artikel 125, stk. 2, der er indeholdt i afdeling II med overskriften »Organisationer til kollektiv forvaltning af ophavsret og beslægtede rettigheder«, bestemmer:

»De [kollektive forvaltnings]organisationer oprettes direkte af indehaverne af ophavsrettighederne eller de beslægtede rettigheder, hvad enten disse er fysiske eller juridiske personer, og handler inden for grænserne af den fuldmagt, der er givet dem, og på grundlag af de vedtægter, der er vedtaget efter den ved lov fastsatte procedure.«

16. Nævnte lovs artikel 129[1] har følgende ordlyd:

»Når den kollektive forvaltning er obligatorisk, tilfalder kompetencen, såfremt en indehaver [af ophavsrettigheder] ikke er tilknyttet nogen organisation, den organisation inden for den pågældende sektor, som har flest medlemmer. Ikkerepræsenterede rettighedshavere kan gøre krav på deres tilgodehavender inden for en frist på tre år regnet fra meddelelsesdatoen. Efter udløbet af denne frist bruges ikkefordelte eller ikkeindkrævede beløb i overensstemmelse med generalforsamlingens beslutning, bortset fra administrationsomkostninger.«

17. I afsnit III, kapitel I, i lov om ophavsret indeholder afdeling III med overskriften »Kollektive forvaltningsorganisationers funktionsmåde« artikel 130-135.

18. Følgende fremgår af denne lovs artikel 130, stk. 1:

»De kollektive forvaltningsorganisationer skal:

a) meddele ikke-eksklusive tilladelser i form af en ikke-eksklusiv licens mod vederlag til de brugere, der skriftligt ansøger herom, inden enhver brug af det beskyttede repertoire

b) udarbejde metoder for deres aktivitetsområder, herunder passende afgifter for økonomiske rettigheder, som skal forhandles med brugerne med henblik på betaling af disse afgifter i tilfælde af værker, hvis metode for brug gør det umuligt for rettighedshaverne at meddele individuel tilladelse

c) indgå generelle aftaler med arrangører af forestillinger på vegne af de rettighedshavere, der har givet dem fuldmagt, eller i henhold til aftaler med tilsvarende organisationer i udlandet […]

[…]

e) opkræve de beløb, som brugerne er skyldige, og fordele dem mellem rettighedshaverne […]

[…]«

19. Nævnte lovs artikel 131[1], stk. 1, der supplerer bestemmelserne i artikel 130, stk. 1, litra b), fastsætter:

»Metoden forhandles af de kollektive forvaltningsorganisationer med de repræsentanter, der er omhandlet i artikel 131, stk. 2, litra b), på grundlag af følgende hovedkriterier:

a) kategorien af rettighedshavere, medlemmer eller ikkemedlemmer, såvel som det område, på hvilket forhandlingen finder sted

[…]«

20. Artikel 134 i lov om ophavsret er affattet således:

»1. Udøvelsen af den kollektive forvaltning i henhold til fuldmagten begrænser på ingen måde indehavernes økonomiske rettigheder.

2. Den kollektive forvaltning udøves efter følgende regler:

a) Beslutninger om metoder og regler for opkrævning af vederlag og andre beløb fra brugerne og om fordeling af disse beløb mellem rettighedshaverne samt om andre mere væsentlige aspekter af den kollektive forvaltning skal i henhold til vedtægterne træffes af medlemmerne på generalforsamlingen.

b) Den provision, som de rettighedshavere, der er medlemmer af en kollektiv forvaltningsorganisation, er sidstnævnte skyldige til dækning af dennes driftsomkostninger […], og den provision, der tilkommer den kollektive forvaltningsorganisation, som er den eneste forvalter […], kan samlet set ikke udgøre mere end 15% af de beløb, der modtages årligt.

c) I mangel af en udtrykkelig beslutning fra generalforsamlingen kan beløb, som en kollektiv forvaltningsorganisation opkræver, ikke anvendes til fælles formål ud over afholdelse af de faktiske omkostninger, der er knyttet til opkrævningen af de skyldige beløb og til fordelingen heraf mellem medlemmerne; generalforsamlingen kan beslutte, at maksimalt 15% af de opkrævede beløb kan anvendes til fælles formål og alene inden for grænserne af det pågældende aktivitetsområde.

d) De beløb, som en kollektiv forvaltningsorganisation opkræver, fordeles individuelt mellem rettighedshaverne i forhold til anvendelsen af hver enkelt rettighedshavers repertoire senest seks måneder efter datoen for opkrævningen; rettighedshaverne kan inden for en frist på 30 dage regnet fra datoen for opkrævningen gøre krav på betaling af beløb, der er opkrævet i deres navn, eller beløb, hvis fordeling ikke kræver fremlæggelse af særlig dokumentation.

e) Den provision, som rettighedshaverne er skyldige, fratrækkes hver enkelt rettighedshavers tilgodehavende efter beregning af den individuelle fordeling.

[…]

3. Vederlag, der betales til kollektive forvaltningsorganisationer, er ikke sidestillet med og kan ikke sidestilles med indtægter for disse organisationer.

4. Kollektive forvaltningsorganisationer kan ikke i henhold til denne lov med deres fuldmagt få overdraget eller tildelt ophavsrettigheder eller beslægtede rettigheder eller udøvelsen af disse rettigheder.«

III. De faktiske omstændigheder i tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

21. UCMR – ADA er en organisation til kollektiv forvaltning af økonomiske ophavsrettigheder til musikværker. Den er udpeget af Oficiul Român pentru Drepturile de Autor (det rumænske kontor for ophavsret) som det eneste organ, der opkræver vederlag for økonomiske ophavsrettigheder til overføring til almenheden af sådanne værker i forbindelse med koncerter, forestillinger eller endog kunstneriske arrangementer.

22. Den kulturelle forening arrangerede den 16. november 2012 en forestilling, under hvilken der blev fremført en række musikværker. Til dette formål havde den nævnte forening indhentet en ikkeeksklusiv licens fra UCMR – ADA til anvendelse af disse værker mod betaling af vederlag for overføring heraf til almenheden.

23. Efter at den kulturelle forening havde afslået at betale hele det vederlag, som UCMR – ADA havde opkrævet, fastslog Tribunalul București (retten i første instans i Bukarest, Rumænien) og Curtea de Apel București (appeldomstolen i Bukarest, Rumænien), at kravet fra UCMR – ADA havde grundlag. Appeldomstolen traf imidlertid afgørelse om, at den transaktion, hvorved UCMR – ADA modtog vederlaget for overføring af musikværker til almenheden, ikke var en momspligtig transaktion, og fradrog derfor momsbeløbet fra det vederlag, som foreningen fortsat skyldte.

24. UCMR – ADA har for den forelæggende ret, Înalta Curte de Casație și Justiție (kassationsdomstol, Rumænien), bl.a. gjort gældende, at appeldomstolen ved sin afgørelse tilsidesatte lov om skatter og afgifter, idet den udelukkede anvendelsen af moms på de vederlag, der blev pålagt den kulturelle forening som bruger af de omhandlede musikværker. UCMR – ADA har gjort gældende, at princippet om afgiftens neutralitet er blevet tilsidesat, da appeldomstolens afgørelse bevirker, at UCMR – ADA skal bære momsudgiften, selv om den ikke er den endelige bruger af disse værker.

25. Det første spørgsmål, som den forelæggende ret har stillet, vedrører kvalificeringen – i lyset af dom af 18. januar 2017, SAWP [5] – af den transaktion, hvorved indehavere af ophavsrettigheder til musikværker giver arrangører af forestillinger tilladelse til at anvende sådanne værker. Udgør denne transaktion en »levering af ydelser mod vederlag« og nærmere bestemt en »overdragelse af et immaterielt gode« som omhandlet i momsdirektivets artikel 25, litra a)?

5 – C-37/16 (herefter »SAWP-dommen«) (EU:C:2017:22).

26. Såfremt Domstolen besvarer dette spørgsmål bekræftende, ønsker den forelæggende ret under henvisning til dom af 14. juli 2011, Henfling m.fl.[6], for det første oplyst, om den kollektive forvaltningsorganisation, der opkræver vederlag hos brugerne af musikværkerne, selv foretager en levering af ydelser som omhandlet i momsdirektivets artikel 28, idet denne bestemmelse ifølge Domstolens praksis skaber en fiktion om to identiske tjenesteydelser, der leveres efter hinanden, selv om denne organisation kan repræsentere indehavere af ophavsrettigheder uden fuldmagt, og den forvalter disse rettigheder i henhold til lovmæssige forpligtelser. For det andet ønsker den forelæggende ret oplyst, hvilke konsekvenser der skal drages heraf med hensyn til beregningsgrundlaget for og faktureringen af momsen i forbindelse med opkrævningen af vederlaget foretaget af såvel den kollektive forvaltningsorganisation som af ophavsmændene.

27. Under disse omstændigheder har Înalta Curte de Casație și Justiție (kassationsdomstol) besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Leverer indehavere af rettigheder til musikværker en ydelse som omhandlet i [momsdirektivets] artikel 24, stk. 1, og artikel 25, litra a), […] til arrangører af forestillinger, fra hvilke kollektive forvaltningsorganisationer på grundlag af en tilladelse – en ikkeeksklusiv licens – i eget navn, men på vegne af disse indehavere, [opkræver] vederlag for overføring til almenheden af musikværker?

2) Såfremt det første spørgsmål besvares bekræftende, ønskes det oplyst, om kollektive forvaltningsorganisationer, når de [opkræver] vederlag fra arrangører af forestillinger for retten til overføring til almenheden af musikværker, da handler som afgiftspligtige personer som omhandlet i momsdirektivets artikel 28, og om de er forpligtede til at udstede fakturaer med moms til de respektive arrangører af forestillinger, og om ophavsmænd og andre indehavere af ophavsrettigheder til musikværker skal udstede fakturaer med moms til de kollektive forvaltningsorganisationer, når vederlagene udbetales til dem?«

28. UCMR – ADA, den rumænske og den polske regering samt Europa-Kommissionen har indgivet skriftlige indlæg og har ligeledes inden for den fastsatte frist besvaret Domstolens spørgsmål til skriftlig besvarelse, idet Domstolen har besluttet at træffe afgørelse uden afholdelse af et retsmøde.

IV. Bedømmelse

29. Tvisten i hovedsagen vedrører momspålæggelse af retsforhold, hvis genstand er overføring af musikværker til almenheden via en organisation til kollektiv forvaltning af ophavsmændenes rettigheder til sådanne værker.

6 – C-464/10 (herefter »dommen i sagen Henfling m.fl.«) (EU:C:2011:489, præmis 35) vedrørende Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17.5.1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter – Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag (EFT 1977, L 145, s. 1), og særligt direktivets artikel 6, stk. 4, hvis ordlyd er identisk med ordlyden af momsdirektivets artikel 28.

30. Dette spørgsmål rummer en særlig spidsfindighed, eftersom ordningen til forvaltning af ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder på vegne af flere indehavere af disse rettigheder og til disses kollektive fordel er meget gammel og aktiv i alle medlemsstaterne. Den fremstilles som det mest hensigtsmæssige middel såvel for ophavsmændene med henblik på forvaltning af deres rettigheder, herunder retten til udnyttelse af deres værker mod vederlag, som for brugerne med henblik på at lette deres adgang til værkerne [7].

31. Den forelæggende ret har rejst spørgsmålet om, hvorvidt denne transaktion skal kvalificeres som en »levering af ydelser«, hvor en kommissionær optræder som formidler som omhandlet i momsdirektivets artikel 28.

32. For at besvare den forelæggende rets spørgsmål er det derfor efter min opfattelse nødvendigt i lyset af Domstolens praksis for det første at fastslå betingelserne for at kvalificere en transaktion, der henhører under udøvelsen af én af de beskyttede rettigheder, som ophavsmændene er indehavere af, nærmere bestemt retten til vederlag som fastsat i momsdirektivets artikel 2, stk. 1, litra c), og præciseret i samme direktivs artikel 25, litra a) [8], som »levering af ydelser«, og betingelserne for at kvalificere en transaktion i form af mellemkomst på området for immaterielle goder.

33. For det andet må det præciseres, hvilke konsekvenser der skal drages heraf med hensyn til fastlæggelsen af beregningsgrundlaget for momspålæggelsen og med hensyn til faktureringen i henhold til momsdirektivets artikel 220, stk. 1 [9].

A. Om det første præjudicielle spørgsmål

34. Med det første præjudicielle spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om momsdirektivets artikel 2, stk. 1, litra c), og artikel 25, litra a), skal fortolkes således, at indehavere af ophavsrettigheder til musikværker leverer en ydelse til arrangører af forestillinger, der har tilladelse til at overføre disse værker til almenheden mod betaling af vederlag, hvilke vederlag opkræves af en kollektiv forvaltningsorganisation i dennes navn og for disse rettighedshaveres regning.

35. Den tvivl, som den forelæggende ret har givet udtryk for, udspringer af dens tvivl med hensyn til rækkevidden af SAWP-dommen som følge af de kriterier, som Domstolen lagde til grund for at fastslå, at indehaverne af reproduktionsrettighederne, for hvis regning organisationer til kollektiv forvaltning af ophavsrettigheder og beslægtede rettigheder i deres eget navn havde opkrævet vederlag for salg af tomme medier og apparater til optagelse og gengivelse af værker, ikke leverede en ydelse som omhandlet i momsdirektivet [10].

7 – Det kan i den henseende fremhæves, at interessen for dette system er blevet styrket med udviklingen af nye midler til spredning af musikværker, hvis omfang langt oversteg kapaciteten for ophavsmændenes individuelle forvaltning af deres rettigheder for så vidt angår kontrol af anvendelsen af deres værker, særligt på udenlandske markeder (jf. anden betragtning til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2014/26/EU af 26.2.2014 om kollektiv forvaltning af ophavsret og beslægtede rettigheder samt multiterritoriale licenser for rettigheder til musikværker med henblik på onlineanvendelse i det indre marked (EUT 2014, L 84, s. 72)). Betydningen af de opgaver, som organisationer til kollektiv forvaltning af ophavsrettigheder varetager, fremgår ligeledes af vedtagelsen i direktiv 2014/26 af fælles standarder for medlemsstaterne. Det er i den anledning blevet tydeliggjort, at disse organisationer bidrager til gennemførelsen af det mere generelle mål om at fremme de kulturelle udtryksformers mangfoldighed inden for Den Europæiske Union (jf. tredje betragtning til dette direktiv), at det var nødvendigt at harmonisere reglerne for, hvordan de nævnte organisationer er opbygget, for at sikre, at de fungerer efter hensigten (jf. 5. og 55. betragtning til nævnte direktiv samt artikel 1, første punktum, heri), og at der skulle træffes særlige foranstaltninger til styrkelse af disse organisationers rolle for på EU-plan at lette tildelingen af licenser til ophavsrettigheder til musikværker med henblik på onlineanvendelse heraf (jf. 40. betragtning til samme direktiv og artikel 1, første punktum, heri).

8 – Det er i den henseende min opfattelse, at det ikke er strengt nødvendigt at foretage en fortolkning af momsdirektivets artikel 24, stk. 1, hvilken bestemmelse den forelæggende ret har henvist til i det første præjudicielle spørgsmål, jf. punkt 43 i nærværende forslag til afgørelse.

9 – I den udgave af direktivet, der udspringer af ændringen heraf ved Rådets direktiv 2010/45/EU af 13.7.2010 (EUT 2010, L 189, s. 1).

10 – Jf. SAWP-dommen, præmis 33.

36. Selv om jeg finder denne sammenligning med SAWP-dommen formålstjenlig med henblik på Domstolens undersøgelse af et spørgsmål om momspålæggelse i forbindelse med en transaktion vedrørende udnyttelsen af beskyttede ophavsrettigheder, der forvaltes af en kollektiv organisation, og af det anvendte retlige ræsonnement, skal rækkevidden af den løsning, som Domstolen valgte, efter min opfattelse begrænses til de særlige omstændigheder i den sag, der førte til den pågældende dom, hvoraf Domstolen udledte to kriterier.

37. Domstolen udtalte sig nemlig under hensyntagen til dels den omstændighed, at det pågældende vederlag var fastsat ved lov, der fastsatte størrelsen heraf for producenter og importører af medier til optagelse og gengivelse af værker [11], dels den omstændighed, at dette vederlag tilsigtede at finansiere den rimelige kompensation til indehaverne af reproduktionsrettighederne for den skade, som den manglende overholdelse af disse rettigheder havde forårsaget [12]. Ifølge Domstolen »[udgør] [d]en rimelige kompensation imidlertid ikke den direkte modværdi for nogen ydelse, da den er forbundet med den skade, som disse rettighedshavere har lidt som følge af reproduktionen af deres beskyttede værker, som er sket uden deres tilladelse« [13].

38. I den foreliggende sag er det derfor af afgørende betydning at notere, at undersøgelsen vedrører ophavsmændenes vederlag for overføring af deres værker til almenheden og ikke en rimelig kompensation som godtgørelse for en skade som følge af spredningen af deres værker. Selv om fastsættelsen og opkrævningen af dette vederlag er lovregulerede, kan reglerne herfor ud fra et økonomisk synspunkt – hvilket jeg vil præcisere længere fremme [14] – følgelig ikke sidestilles med de regler, som Domstolen undersøgte i SAWP-dommen.

39. Henset til disse omstændigheder foreslår jeg Domstolen, at den fra denne dom kun anvender metoden for undersøgelse af de forskellige transaktioner mellem indehaverne af ophavsrettighederne og den endelige bruger med mellemkomst af en organisation, der har ansvaret for at opkræve og fordele de vederlag, der tilkommer ophavsmændene.

40. Hvad angår begrebet »levering af ydelser« erindres der således for det første indledningsvis om, at dette begreb i momsdirektivets artikel 24, stk. 1, blot defineres som en modsætning til begrebet »levering af varer« [15].

41. For det andet skal det, således som Domstolen præciserede i SAWP-dommen, før der tages stilling til spørgsmålet om, hvorvidt en levering af ydelser kan bestå i overdragelse af et immaterielt gode, undersøges, om en sådan transaktion foretages mod vederlag. I henhold til momsdirektivets artikel 2, stk. 1, litra c), skal en levering af en ydelse under alle omstændigheder være sket mod vederlag for at henhøre under dette direktiv [16]. Domstolen bemærkede i denne forbindelse, at det fremgår af fast retspraksis, at en ydelse kun foretages mod vederlag som omhandlet i momsdirektivet, såfremt der mellem tjenesteyderen og modtageren består et retsforhold, der vedrører en gensidig udveksling af ydelser, idet det af tjenesteyderen modtagne vederlag udgør den faktiske modværdi af den ydelse, som leveres til modtageren [17]. Domstolen fastslog, at dette er tilfældet, såfremt der består en direkte sammenhæng mellem tjenesteydelsen og den modtagne modværdi, idet de betalte beløb udgør den faktiske modydelse af en individualiseret ydelse, som leveres inden for rammerne af et sådant retsforhold [18].

11 – Jf. SAWP-dommen, præmis 28.

12 – Jf. SAWP-dommen, præmis 29 og 30.

13 – SAWP-dommen, præmis 30.

14 – Jf. punkt 45-47 i nærværende forslag til afgørelse.

15 – Jf. SAWP-dommen, præmis 20.

16 – Jf. SAWP-dommen, præmis 24.

17 – Jf. SAWP-dommen, præmis 25 og den deri nævnte retspraksis, og dom af 3.7.2019, UniCredit Leasing (C-242/18, EU:C:2019:558, præmis 69 og den deri nævnte retspraksis).

18 – Jf. SAWP-dommen, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis.

42. For det tredje »[opregner] [m]omsdirektivets artikel 25 […] som eksempel tre forskellige transaktioner, som kan udgøre levering af ydelser, hvoraf den, der er nævnt under litra a), består i overdragelse af et immaterielt gode« [19].

43. Det er i det foreliggende tilfælde ubestridt, at den i hovedsagen omhandlede transaktion ikke udgør en levering af varer som omhandlet i momsdirektivets artikel 14, stk. 1.

44. Hvad angår det bestående retsforhold mellem indehaveren af ophavsretten og den endelige bruger fremgår det efter min opfattelse af den rumænske lovgivning, at indehaveren af ophavsretten kan kvalificeres som »tjenesteyder«, til trods for mellemkomsten af en formidler, og at den nævnte indehaver af ophavsretten modtager et vederlag som omhandlet i Domstolens faste praksis [20]. Følgelig kan det heraf udledes, at der er tale om gensidige ydelser mellem indehaveren af ophavsretten, som stiller sit værk til rådighed for brugeren, og sidstnævnte, der betaler indehaveren et vederlag for at kunne fremføre det for almenheden.

45. Den forelæggende ret har nemlig præciseret, at indehaverne af ophavsrettigheder ikke kan overdrage deres økonomiske rettigheder til de organisationer, der for disse rettighedshaveres regning har ansvaret for den kollektive og obligatoriske forvaltning af udøvelsen af retten til overføring af musikværker til almenheden. Den forelæggende ret har tilføjet, at brugerne inden enhver brug af det beskyttede musikrepertoire skriftligt skal anmode om en tilladelse i form af en ikkeeksklusiv licens mod vederlag [21].

46. Den forelæggende ret har endvidere forklaret, at de økonomiske rettigheder tilkommer indehaverne af disse rettigheder efter »metoder«, der forhandles med brugerne [22] af den organisation, som har ansvaret for den kollektive forvaltning af deres rettigheder [23], og er genstand for en indkrævning og en fordeling af vederlagene mellem rettighedshaverne i overensstemmelse med de beslutninger, der træffes af medlemmerne af den kollektive forvaltningsorganisation [24]. Selv om disse beslutninger er lovregulerede, står de opkrævede vederlag i forhold til den leverede ydelse i form af en fast pris eller en procentandel, således som den rumænske regering og Kommissionen har præciseret i deres bemærkninger for Domstolen [25].

47. Heraf følger efter min opfattelse, at indehaveren af ophavsrettigheder modtager en effektiv modydelse for den tilladelse til at overføre sit værk til almenheden, som vedkommende giver til en endelig bruger, der har anmodet herom, og det er uvæsentligt, at den kollektive forvaltningsorganisation optræder på vegne af en ophavsmand, der ikke tæller blandt organisationens medlemmer.

48. Det er ligeledes min opfattelse, at den kollektive forvaltning af vederlaget såvel som kvalificeringen heraf som lovmæssig forpligtelse ikke er af en sådan karakter, at der derved rejses tvivl om den omstændighed, at ophavsmanden modtager et vederlag, der svarer til den anvendelse af værket, som vedkommende har givet samtykke til.

19 – SAWP-dommen, præmis 22.

20 – Jf. i den henseende punkt 41 i nærværende forslag til afgørelse.

21 – I denne henseende adskiller hovedsagen, der vedrører overføring af musikværker til almenheden, sig ligeledes fra den sag, der førte til dom af 3.3.1994, Tolsma (C-16/93, EU:C:1994:80), og som vedrørte en tilsvarende aktivitet, for så vidt som denne aktivitet bestod i at spille musik på offentlig vej. Desuden var der ikke aftalt et vederlag (jf. dommens præmis 18-20).

22 – Jf. som illustration af metoderne til beregning af vederlag bl.a. dom af 11.12.2008, Kanal 5 og TV 4 (C-52/07, EU:C:2008:703, præmis 37-40), vedrørende vederlag, der varierer alt efter TV-selskabernes indtægter og mængden af musik, der er genstand for TV-udsendelse.

23 – Det fremgår af sagsakterne, at den kollektive forvaltningsorganisation er ansvarlig for den kollektive forvaltning ikke alene af ophavsmændenes vederlag, men også af de andre rettigheder, som dens medlemmer er indehavere af. Jf. artikel 125, stk. 2, i lov om ophavsret.

24 – Jf. artikel 134, stk. 2, litra a), i lov om ophavsret.

25 – Kommissionen har henvist til artikel 131[1], stk. 2, i lov om ophavsret.

49. Hvad angår spørgsmålet om, hvorvidt den i hovedsagen omhandlede transaktion kan kvalificeres som »overdragelse af et immaterielt gode« som omhandlet i momsdirektivets artikel 25, litra a), må det konstateres, at Domstolen, selv om det samme spørgsmål var blevet rejst i den sag, der førte til SAWP-dommen, fastslog, at det ikke var nødvendigt at undersøge det, eftersom den i den pågældende sag omhandlede transaktion ikke var foretaget mod vederlag som omhandlet i dette direktivs artikel 2, stk. 1, litra c) [26].

50. Domstolen anførte ikke desto mindre, at momsdirektivets artikel 25 som eksempel opregner tre forskellige transaktioner, som kan udgøre levering af ydelser, hvoraf den, der er nævnt under litra a), består i overdragelse af et immaterielt gode [27].

51. Det kunne således på området for momspålæggelse antages, at kvalificeringen af en levering af ydelser i henseende til momsdirektivets artikel 25 er accessorisk i forhold til den, der kræves i henhold til artikel 2, stk. 1, litra c).

52. Da Domstolen i SAWP-dommens præmis 32 har tilføjet indskuddet »selv hvis det antages, at indehaverne af reproduktionsrettighederne kan overdrage et immaterielt gode i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i momsdirektivets artikel 25, litra a)«, er det imidlertid min opfattelse, at det er formålstjenligt at fjerne enhver tvivl om fortolkningen af denne bestemmelse og hvad angår den i hovedsagen omhandlede transaktion at præcisere, at bestemmelsen vedrører afgiftspålæggelse af en levering af ydelser, der består i »overdragelse af et immaterielt gode« som omhandlet i momsdirektivets artikel 25, litra a).

53. For det første kan der drages paralleller til momsdirektivets artikel 59, litra a) [28], hvilken bl.a. omhandler »overdragelse og afståelse af ophavsret« i kategorien tjenesteydelser med henblik på at fastlægge stedet for momspligtige transaktioner.

54. For det andet kunne der argumenteres for, at Domstolen i dom af 19. december 2018, Kommissionen mod Østrig [29], foretog en sondring med henblik på momspålæggelse mellem på den ene side vederlag for rettigheder til løbende brug og udnyttelse af andre værker end billedkunstværker og på den anden side følgeretsvederlag [30].

55. Domstolen fastslog i denne henseende, at vederlag fra rettigheder til løbende brug og udnyttelse af andre værker end billedkunstværker er momspligtige med den begrundelse, at det vederlag, som skal betales til deres ophavsmænd som følge heraf, er vederlag for en ydelse, der leveres mod vederlag som omhandlet i momsdirektivets artikel 2, stk. 1, svarende til, at disse værker stilles til rådighed gentagne gange [31].

56. Domstolen undersøgte således retten til udnyttelse af et åndsværk som en økonomisk eneret af ophavsretlig karakter, som kan overdrages gentagne gange. Jeg deler derfor den polske regerings opfattelse, hvorefter begrebet »overdragelse af et immaterielt gode« omfatter transaktioner på området for intellektuel ejendomsret, hvorved retten til at bruge et immaterielt gode tildeles, såsom eksempelvis transaktioner vedrørende tildeling af licenser.

26 – Jf. SAWP-dommen, præmis 31 og 32.

27 – Jf. SAWP-dommen, præmis 22.

28 – I den udgave af direktivet, der udspringer af ændringen heraf ved Rådets direktiv 2008/8/EF af 12.2.2008 (EUT 2008, L 44, s. 11).

29 – C-51/18 (EU:C:2018:1035).

30 – Jf. nævnte doms præmis 36, 52 og 56.

31 – Jf. dom af 19.12.2018, Kommissionen mod Østrig (C-51/18, EU:C:2018:1035, præmis 54, nærmere herom i præmis 56 og 57).

57. På baggrund af alle disse omstændigheder foreslår jeg Domstolen at besvare det første præjudicielle spørgsmål således, at momsdirektivets artikel 2, stk. 1, litra c), og artikel 25, litra a), skal fortolkes således, at indehavere af ophavsrettigheder til musikværker leverer ydelser, der består i overdragelse af et immaterielt gode til en endelig bruger, i det foreliggende tilfælde arrangører af forestillinger, der har tilladelse til at overføre disse værker til almenheden, selv om vederlaget som modydelse for denne tilladelse opkræves af en kollektiv forvaltningsorganisation i dennes navn.

58. Henset til besvarelsen af det første spørgsmål skal den forelæggende rets andet spørgsmål undersøges.

B. Om det andet præjudicielle spørgsmål

59. Formålet med det andet præjudicielle spørgsmål er med henblik på momspålæggelse at kvalificere de bestående retsforhold mellem UCMR – ADA og dels brugerne af rettighederne til overføring af musikværker til almenheden, dels indehaverne af disse rettigheder, hvis ydelser leveres ved nævnte organisations mellemkomst.

60. Den forelæggende ret er nærmere bestemt i tvivl om fortolkningen af momsdirektivets artikel 28 i lyset af de kriterier, som Domstolen har fastlagt i sin praksis, og om, hvilke konsekvenser der skal drages heraf med hensyn til fakturering på grund af de særlige kendetegn, der gælder for den ydelse, som den omhandlede kollektive forvaltningsorganisation leverer, nemlig dels opkrævning af vederlaget til ophavsmænd, hvoraf enkelte ikke har givet nævnte organisation en generel fuldmagt til kollektiv forvaltning af deres rettigheder, dels de i loven fastsatte forpligtelser med henblik på udøvelsen af denne forvaltning.

61. For anvendelsen af de særlige regler for tjenesteydelser, der leveres af en kommissionær, som optræder som formidler i forbindelse med en ydelse, hvilke er nævnt i momsdirektivets artikel 28, kræves det, at denne kommissionær er en afgiftspligtig person, og at vedkommende handler i sit eget navn, men for tredjemands regning [32].

62. Det skal i øvrigt fremhæves, at denne bestemmelse ifølge Domstolens praksis »skaber […] *en retlig fiktion om to identiske tjenesteydelser*, der leveres efter hinanden« [33].

63. Hvad angår egenskaben afgiftspligtig person, er jeg af den opfattelse, at det, i lighed med, hvad Domstolen fastslog i dom af 4. maj 2017, Kommissionen mod Luxembourg [34], kan konstateres, at den kollektive forvaltningsorganisation er en selvstændig afgiftspligtig person, som er adskilt fra de personer, for hvis regning den handler, nemlig ophavsmændene, som ligeledes er afgiftspligtige personer. Transaktioner mellem den kollektive forvaltningsorganisation og disse ophavsmænd skal følgelig betragtes som transaktioner mellem afgiftspligtige personer, der falder inden for momsens anvendelsesområde [35].

64. Hvad angår den rolle, som UCMR – ADA spiller, bemærker jeg for det første, at det i det første præjudicielle spørgsmål præciseres, at »*kollektive forvaltningsorganisationer […] i eget navn*, men på vegne af […] indehaver[n]e [af rettigheder til musikværker], *[opkræver]* vederlag for overføring til almenheden [af disse] værker« [36].

32 – Jf. dommen i sagen Henfling m.fl., præmis 38, hvori der erindres om den sondring, der skal foretages mellem en kommissionær og en fuldmægtig. Sidstnævnte handler *i tredjemands navn* og for tredjemands regning.

33 – Dommen i sagen Henfling m.fl., præmis 35, min fremhævelse; jf. ligeledes punkt 73 i nærværende forslag til afgørelse.

34 – C-274/15 (EU:C:2017:333).

35 – Jf. nævnte doms præmis 82.

36 – Min fremhævelse.

65. For det andet har den forelæggende ret i sin anmodning om præjudiciel afgørelse forklaret, at » *såfremt de økonomiske rettigheder tilkommer rettighedshaverne i henhold til metoder, som den kollektive forvaltningsorganisation forhandler med brugerne*, inkluderer den ikkeeksklusive tilladelse, som den kollektive forvaltningsorganisation tildeler en bruger, de beløb, som *den juridiske person opkræver i sit eget navn*, men på vegne af indehaverne af de økonomiske rettigheder« [37].

66. For det tredje har den forelæggende ret fremhævet, at ophavsmanden til musikværker er indehaver af den økonomiske ret til direkte eller indirekte at tillade eller forbyde overføring af værkerne til almenheden, en ret, som ikke kan overdrages til den kollektive forvaltningsorganisation.

67. Heraf følger – således som Domstolen fastslog i dommen i sagen Henfling m.fl. [38] – at selv om det tilkommer den forelæggende ret at undersøge navnlig karakteren af den pågældende erhvervsdrivendes kontraktlige forpligtelser over for sine kunder, fordrer hensynet til, at det fælles momssystem fungerer efter hensigten, at den forelæggende ret foretager en *konkret* efterprøvelse af, om denne erhvervsdrivende – *henset til samtlige foreliggende omstændigheder i sagen* – faktisk har handlet i eget navn ved leveringen af sin tjenesteydelse [39].

68. I det foreliggende tilfælde bør den forelæggende ret derfor foretage en efterprøvelse af de præcise betingelser, under hvilke den kollektive forvaltningsorganisation handlede, hvad enten det var på vegne af et medlem eller ej, eftersom en sådan sondring ikke følger af den lov, der åbner mulighed for nævnte organisations mellemkomst. I den forbindelse udleder jeg af de skriftlige svar på Domstolens spørgsmål, at man ikke skal forveksle en fuldmagt i civilretlig forstand med den fuldmagt, der overdrages af visse ophavsmænd som omhandlet i lov om ophavsret [40]. Selv om sidstnævnte fuldmagt giver egenskab af medlem af den kollektive forvaltningsorganisation, er fuldmagten uden virkning for forholdet mellem den kollektive forvaltningsorganisation og den endelige bruger med henblik på modtagelsen af de skyldige vederlag til indehaverne af ophavsretten som modydelse for brugen af disses musikværker i forbindelse med overføring heraf til almenheden.

69. Med henblik på at give den forelæggende ret et fyldestgørende svar kan Domstolen derfor på grundlag af de oplysninger, som den råder over, vejlede nævnte ret [41] med henblik på forskellige kriterier, heriblandt dem, som Domstolen nævnte i dommen i sagen Henfling m.fl. [42].

70. Der ville således kunne tages hensyn til den omstændighed, at den kollektive forvaltningsorganisations navn fremgår af de dokumenter, der overgives til brugerne i forbindelse med udstedelsen af licensen til overføring af værkerne til almenheden, og til brugernes accept af den kollektive forvaltningsorganisations bestemmelser i henhold til brugervilkårene for licensen.

71. Jeg er af den opfattelse, at de oplysninger, der er blevet meddelt Domstolen, bekræfter, at UCMR – ADA, når denne organisation hos brugerne af musikværkerne opkræver de vederlag, der tilkommer indehaverne af ophavsrettighederne som modydelse for de licenser, der tildeles nævnte brugere, ikke handler i egenskab af fuldmægtig for indehaverne af ophavsrettighederne, hvad enten disse er medlemmer af denne kollektive forvaltningsorganisation eller ej, men at den handler i sit eget navn for disse rettighedshaveres regning.

37 – Min fremhævelse. Jf. som sammenligningsgrundlag dom af 3.5.2012, Lebara (C-520/10, EU:C:2012:264, præmis 29 og 38), vedrørende en distributørs videresalg af telefonkort i eget navn og for egen regning.

38 – Det fremgår af mine undersøgelser, at der er tale om den eneste dom, som hovedsagen kan sammenlignes med.

39 – Jf. dommen i sagen Henfling m.fl., præmis 40 og 42.

40 – Jf. særligt denne lovs artikel 125, stk. 2, hvortil der henvises i punkt 15 i nærværende forslag til afgørelse.

41 – Nærmere herom i dommen i sagen Henfling m.fl., præmis 41.

42 – Jf. nævnte doms præmis 43.

72. Da anvendelsesbetingelserne for momsdirektivets artikel 28 efter min vurdering er opfyldt, skal det præciseres, hvilke konsekvenser der skal drages heraf under henvisning til de principper, som Domstolen erindrede om i bl.a. dom af 4. maj 2017, Kommissionen mod Luxembourg [43].

73. Domstolen fastslog således for det første, at i medfør af den retlige fiktion om to identiske tjenesteydelser, der leveres efter hinanden, hvilken momsdirektivets artikel 28 skaber, »anses den erhvervsdrivende, der optræder som formidler ved leveringen af tjenesteydelserne, og som er kommissionær, for først at have modtaget de omhandlede tjenesteydelser fra den erhvervsdrivende, for hvis regning denne handler, og som er kommittent, før den pågældende anses for dernæst selv at levere disse tjenesteydelser til kunden« [44]. For det andet fandt Domstolen, at, »[d]a [momsdirektivets] artikel 28 […] henhører under direktivets afsnit IV, som har overskriften »Afgiftspligtige transaktioner«, henhører de to omhandlede tjenesteydelser under momsens anvendelsesområde. Det følger heraf, at hvis den tjenesteydelse, i hvilken en erhvervsdrivende optræder, er momspligtig, er den retlige relation mellem denne erhvervsdrivende og den operatør, for hvis regning han handler, ligeledes momspligtig« [45].

74. Det kan som illustration anføres, at Domstolen, i en situation, hvor et »forhold[..] mellem en virksomhed, der udøver væddemålsvirksomhed, og en erhvervsdrivende, der ved modtagelsen af væddemålene optræder i eget navn, men for nævnte virksomheds regning« [46], fastslog, at »det retlige forhold mellem spilleren og den virksomhed, for hvis regning formidleren handler, ikke opstår direkte, men dels mellem formidleren og spilleren, dels mellem formidleren og virksomheden« [47]. For så vidt er de respektive roller som leverandør og modtager af tjenesteydelser i momsmæssig henseende på fiktiv vis byttet om [48].

75. Hvad angår de konkrete konsekvenser af en sådan fortolkning, hvilke konsekvenser den forelæggende ret er i tvivl om, deler jeg de sammenfaldende synspunkter, som de berørte parter har meddelt Domstolen, og hvorefter den kollektive forvaltningsorganisation fra den endelige bruger skal opkræve et beløb svarende til det vederlag, som tilkommer den berørte ophavsmand, samt sin egen provision [49], inklusive moms. Fra det øjeblik, hvor denne organisation handler i sit eget navn, er afgiftsgrundlaget for dennes vedkommende efter min opfattelse – i overensstemmelse med det generelle princip, der fremgår af momsdirektivets artikel 73 – det samlede beløb, der opkræves fra den endelige bruger som modydelse for overdragelsen af ophavsrettigheder [50], eksklusive moms. Som den rumænske og den polske regering har præciseret, skal den kollektive forvaltningsorganisation med henblik på opkrævningen af det skyldige vederlag for anvendelsen af musikværkerne udstede en faktura i sit eget navn til arrangøren af forestillinger.

43 – C-274/15 (EU:C:2017:333).

44 – Dom af 4.5.2017, Kommissionen mod Luxembourg (C-274/15, EU:C:2017:333, præmis 86 og den deri nævnte retspraksis).

45 – Dom af 4.5.2017, Kommissionen mod Luxembourg (C-274/15, EU:C:2017:333, præmis 87 og den deri nævnte retspraksis). Jf. ligeledes dom af 19.12.2019, Amărăşti Land Investment (C-707/18, EU:C:2019:1136, præmis 38).

46 – Dommen i sagen Henfling m.fl., præmis 27.

47 – Dommen i sagen Henfling m.fl., præmis 33.

48 – Jf. dommen i sagen Henfling m.fl., præmis 35.

49 – Det drejer sig om den skyldige provision i forbindelse med opkrævningen af vederlaget, idet provisionen fratrækkes vederlaget. Jf. artikel 134, stk. 2, litra b) og e), i lov om ophavsret, der er nævnt i punkt 20 i nærværende forslag til afgørelse. Jf. i den henseende dom af 24.11.2011, Circul Globus Bucureşti (C-283/10, EU:C:2011:772, præmis 20).

50 – Jeg skal præcisere, at udtrykket »overdragelse af rettigheder« i det foreliggende tilfælde omfatter de transaktioner, der henhører under udøvelsen af den beskyttede ret til repræsentation.

76. Med hensyn til ophavsmanden, som fra den kollektive forvaltningsorganisation har modtaget det beløb, som den endelige bruger har betalt, og som alene svarer til vederlaget efter fradrag af den provision, der tilkommer denne organisation, inklusive moms, er denne efter min vurdering afgiftspligtig på dette grundlag, eksklusive moms. I praksis, således som den rumænske og den polske regering samt Kommissionen har redegjort for i deres skriftlige bemærkninger, burde dette resultere i, at ophavsmanden tilstiller den kollektive forvaltningsorganisation en faktura lydende på det vederlag, som denne har opkrævet [51], og den moms, der er pligtig for dette vederlag.

77. Denne del af momsen skal nemlig i henhold til momsdirektivets artikel 168 kunne fradrages den kollektive forvaltningsorganisations afgiftsgrundlag. Denne organisation skal således kun tilbagebetale det beløb, der svarer til den momsandel, som ophavsmanden skylder for dens provision.

78. Jeg er imidlertid af den opfattelse, at denne provision ikke bør medføre en fakturering fra den kollektive forvaltningsorganisation til ophavsmanden, eftersom provisionen ikke afgiftspålægges som sådan, som følge af den fiktion, der foretages på grundlag af momsdirektivets artikel 28.

79. På denne baggrund er princippet om afgiftens neutralitet, som er af afgørende betydning på momsområdet, efter min opfattelse fuldt ud overholdt, eftersom denne afgift bæres af den endelige bruger [52], som har betalt den til den kollektive forvaltningsorganisation på grundlag af hele transaktionen, og momsen tilbagebetales af henholdsvis denne organisation og ophavsmanden.

80. I modsat fald, dvs. hvis den kollektive forvaltningsorganisation skulle handle på vegne af indehaverne af ophavsrettigheder, ville afgiftsgrundlaget for denne organisation alene udgøres af det beløb, der opkræves som modydelse for den transaktion, der består i mellemkomsten.

81. I et sådant tilfælde er der nemlig tale om en transaktion, der er afgiftspligtig som enhver levering af ydelser i henhold til momsdirektivets artikel 2, stk. 1, litra c). Indehaveren af ophavsrettigheder skal i så fald tilbagebetale den moms, som den kollektive forvaltningsorganisation har opkrævet hos en endelig bruger. Indehaveren fradrager den moms, som tilkommer organisationen for den transaktion i form af mellemkomst, som organisationen har faktureret indehaveren for.

82. På baggrund af samtlige disse forhold er det min opfattelse, at den forelæggende rets spørgsmål skal besvares med, at momsdirektivets artikel 28 skal fortolkes således, at for så vidt som en kollektiv forvaltningsorganisation optræder i sit eget navn, men på vegne af indehaverne af ophavsrettigheder til musikværker i forbindelse med opkrævningen af de vederlag, som tilkommer disse rettighedshavere som modydelse for tilladelsen til at udnytte deres værker, hvilke fremføres for almenheden, anses nævnte rettighedshavere for at levere denne ydelse til den kollektive forvaltningsorganisation, mens nævnte organisation anses for at levere den samme ydelse til den endelige bruger. I en sådan situation skal den kollektive forvaltningsorganisation i sit eget navn udstede fakturaer til den endelige bruger med angivelse af det samlede beløb, der opkræves fra nævnte bruger, inklusive moms. Indehaverne af ophavsrettighederne skal udstede fakturaer inklusive moms for den ydelse, der leveres på grundlag af vederlaget til den kollektive forvaltningsorganisation med henblik på fradrag for denne afgift.

51 – Jf. fodnote 49.

52 – Jf. bl.a. dom af 3.5.2012, Lebara (C-520/10, EU:C:2012:264, præmis 23-25).

V. Forslag til afgørelse

83. Henset til ovenstående betragtninger foreslår jeg, at de af Înalta Curte de Casație și Justiție (kassationsdomstol, Rumænien) forelagte præjudicielle spørgsmål besvares som følger:

»1) Artikel 2, stk. 1, litra c), og artikel 25, litra a), i Rådets direktiv 2006/112/EF af 28. november 2006 om det fælles merværdiafgiftssystem skal fortolkes således, at indehavere af ophavsrettigheder til musikværker leverer ydelser, der består i overdragelse af et immaterielt gode til en endelig bruger, i det foreliggende tilfælde arrangører af forestillinger, der har tilladelse til at overføre disse værker til almenheden, selv om vederlaget som modydelse for denne tilladelse opkræves af en kollektiv forvaltningsorganisation i dennes navn.

2) Artikel 28 i direktiv 2006/112 skal fortolkes således, at for så vidt som en kollektiv forvaltningsorganisation optræder i sit eget navn, men på vegne af indehaverne af ophavsrettigheder til musikværker i forbindelse med indkrævningen af de vederlag, som tilkommer disse rettighedshavere som modydelse for tilladelsen til at udnytte deres værker, hvilke fremføres for almenheden, anses nævnte rettighedshavere for at levere denne ydelse til den kollektive forvaltningsorganisation, mens nævnte organisation anses for at levere den samme ydelse til den endelige bruger. I en sådan situation skal den kollektive forvaltningsorganisation i sit eget navn udstede fakturaer til den endelige bruger med angivelse af det samlede beløb, der opkræves fra nævnte bruger, inklusive moms. Indehaverne af ophavsrettighederne skal udstede fakturaer inklusive moms for den ydelse, der leveres på grundlag af vederlaget til den kollektive forvaltningsorganisation med henblik på fradrag for denne afgift.«